70

Hadithi

MIKATABA NA MIAMALA BIASHARA HARAMU

Kutoka kwa Jabir bin Abdullah, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, kwamba alimsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu rehema na amani zimshukie akisema, katika mwaka wa Ushindi, alipokuwa Makka:

1 "Mwenyezi Mungu na Mtume wake wamekataza uuzaji wa pombe.

2 mizoga,

3 Na nguruwe,

4 Masanamu,

5 Ikasemwa: Ewe Mtume wa Mwenyezi Mungu, je unayaonaje mafuta ya mzoga? Kwani mafuta hayo hupakwa meli, ngozi, na watu wanayatumia kama mafuta ya taa? Akasema: Hapana, ni haramu.

6 Kisha akasema Mtume wa Mwenyezi Mungu wakati huo: "Mwenyezi Mungu amewalaani Mayahudi; Hakika Mwenyezi Mungu alipokataza mafuta yake, waliyayeyusha, kisha wakaiuza, na wakala thamani yake[1].

1 Imepokewa na Al-Bukhari (3842).

Ayah

﴾Mmeharamishiwa nyamafu, na damu, na nyama ya nguruwe, na mnyama aliyechinjwa si kwa ajili ya Mwenyezi Mungu, na aliyekufa kwa kunyongeka koo, na aliyekufa kwa kupigwa, na aliyekufa kwa kuanguka, na aliyekufa kwa kupigwa pembe, aliye liwa na mnyama, ila mkimdiriki kumchinja. Na pia ni haramu kula nyama aliyechinjiwa masanamu. Na ni haramu kupiga ramli. Hayo yote ni upotovu. Leo waliokufuru wamekata tamaa na Dini yenu; basi msiwaogope, bali niogopeni Mimi. Leo nimekukamiliishieni Dini yenu, na nimekutimizieni neema yangu, na nimekupendeleeni UISLAMU uwe ndiyo Dini. Na mwenye kushurutishwa na njaa, bila ya kupendelea dhambi, basi hakika Mwenyezi Mungu ni Msamehevu na Mwenye kurehemu.﴿ [Al-Ma'idah: 3]

﴾Enyi mlioamini! Bila ya shaka ulevi, na kamari, na kuabudu masanamu, na kupiga ramli, ni uchafu katika kazi ya Shet'ani. Basi jiepusheni navyo, ili mpate kufanikiwa (90) Hakika Shet'ani anataka kutia kati yenu uadui na chuki kwa ulevi na kamari, na akuzuieni kumkumbuka Mwenyezi Mungu na kusali. Basi je, mmeacha.﴿ [Al-Ma'idah: 90, 91]

﴾Sema: Sioni katika yale niliyofunuliwa mimi kitu kilicho harimishwa kwa mlaji kukila isipo kuwa kiwe ni nyamafu, au damu inayomwagika, au nyama ya nguruwe, kwani hiyo ni uchafu; au kwa upotofu kimechinjwa kwa jina la asiyekuwa Mwenyezi Mungu. Lakini mwenye kushikwa na dharura, bila ya kutamani wala kupita mipaka, basi hakika Mola wako Mlezi ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu.﴿ [Al-An'am: 145].

﴾Na anawahalalishia vizuri, na ana waharamishia vichafu.﴿ [Al-A'raf: 157]

Msimulizi

Ni: Abu Abdullah, Jaber bin Abdullah bin Amr bin Haram Al-Ansari, Al-Salami, alishuhudia kiapo cha pili cha utii cha Aqaba akiwa kijana mdogo akiwa pamoja na baba yake. Baba yake alikuwa ni miongoni mwa manahodha wa Badri, na alikuwa wa mwisho kufa miongoni mwa walioshuhudia Aqaba ya pili, na ikasemwa kuwa: Alishuhudia Badr na Uhud. Pia alishiriki pamoja na Ali bin Abi Talib Radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie vita vya Swaffain, na alikuwa Mufti wa Madina katika zama zake, alifariki katika mwaka wa (78 AH)[1].

Muhtasari

Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam ameeleza katika Hadithi mambo kadha wa kadha ambayo ni haramu kuuza, na akaeleza kuwa Mwenyezi Mungu Mtukufu akikataza kitu, anakiharamishia matumizi yake na anaharamisha bei yake; Alipoelezea kuwa nyama kibudu imeharamishwa, maswahaba zake Mwenyezi Mungu awawie radhi, wakamuuliza kuhusu mafuta yake na matumizi yake katika uchoraji, taa na mengineyo, akawaambia kuwa hii sivyo. Hairuhusiwi kufanya hivyo, na kwamba Mayahudi walistahiki ghadhabu ya Mwenyezi Mungu kwa ajili hiyo; Kwani mafuta yalipoharamishwa kwao, waliihadaa Sharia, wakayayeyusha na kuyauza.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (2236) na Muslim (1581).

Ufahamu

1 Mwenyezi Mungu Mtukufu na Mtume wake, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani, wamekataza pombe. Kwa sababu inaondoa akili ambayo ndiyo msingi wa kazi, na inamfanya mwanadamu kutenda dhambi na ufisadi duniani. Mwenyezi Mungu anasema: "Enyi mlioamini! Bila ya shaka ulevi, na kamari, na kuabudu masanamu, na kupiga ramli, ni uchafu katika kazi ya Shet'ani. Basi jiepusheni navyo, ili mpate kufanikiwa (90) Hakika Shet'ani anataka kutia kati yenu uadui na chuki kwa ulevi na kamari, na akuzuieni kumkumbuka Mwenyezi Mungu na kusali. Basi je, mmeacha" [Al-Ma'idah: 90, 91]

Pombe ikiharamishwa, basi Thamani yake pia ni haramu." Anas Mwenyezi Mungu amuwiye radhi amesema: "Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam, amewalaani watu kumi juu ya pombe, aliyeikamua na aliyeinywa na mnywaji, Na mwenye kuibeba, na mwenye kubebewa, na mwenye kuimimina katika chombo, na mwenye kuiuza, na mwenye kula thamani yake, na mwenye kununuliwa[1] Na Abu Talha radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie akamuuliza Mtume kuhusu mayatima walioritihi pombe, Mtume, amani iwe juu yake, akasema: "Imwageni." akauliza: Je, niifanye siki? Mtume akasema hapana"[2].

2 Pia aliharamisha uuzaji wa wanyama waliokufa. Ni haramu kula na kufaidika nayo. Kwa sababu ya kauli yake Mola Mtukufu: "Mmeharamishiwa mizoga" [Al-Ma'idah: 3], isipokuwa kwa kile kilichotolewa katika uharamu kwa manufaa kama ngozi ya kilicho safi na halali katika uhai - kama kondoo, ng'ombe na kadhalika - baada ya kuoka Kutoka kwa Ibn Abbas, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema: "Kondoo alipewa mjakazi wa Maymuna kama sadaka, akafa, basi Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam akapita karibu yake na akasema: Je! Kwanini msichukue ngozi yake?" na kuipaka rangi, kisha mngefaidika nayo? Wakasema: "Imekufa." Aksema Mtume Amani iwe juu yake: "Ni haramu kuliwa."[3]

Pia inafaa kula samaki waliokufa na nzige. Kwa sababu Mtume, amani iwe juu yake, alisema: "Ni halali kwenu wafu wawili na damu mbili; Ama samaki wawili waliokufa, hao ni aina yeyote ya samaki na nzige, na zile damu mbili, ini na pafu"[4].

1 Rejea ufafanuzi wake: "Al-Isti'ab fi Ma'rifat Al-Ashab" cha Ibn Abd Al-Bar (1/219), "Asad Al-Ghaba" cha Ibn Al-Atheer (1/307), "siyari Al-Alam Al-Nubala" cha Al-Dhahabi (3/190).
2 Imepokewa na Al-Tirmidhiy (1295) na Ibn Majah (3381).
3 Imepokewa na Abu Daawuud (3675).
4 Imepokewa na Al-Bukhari (1492) na Muslim (363).

3 Pia ni haramu kuuza nguruwe. Mwenyezi Mungu Mtukufu amekataza kuila na akahukumu kuwa ni najisi kwa kusema: “Sema: Sioni katika yale niliyofunuliwa mimi kitu kilicho harimishwa kwa mlaji kukila isipokuwa kiwe ni nyamafu, au damu inayomwagika, au nyama ya nguruwe, kwani hiyo ni uchafu; au kwa upotofu kimechinjwa kwa jina la asiye kuwa Mwenyezi Mungu. Lakini mwenye kushikwa na dharura, bila ya kutamani wala kupita mipaka, basi hakika Mola wako Mlezi ni Mwenye kusamehe, Mwenye kurehemu” [Al-An’am: 145].

4 Pia ni haramu kuuza na kutengeneza masanamu, yawe yanatumika kwa ibada au la. Kwa sababu sanamu linampelekea mtu katika shirki, na shirki iliingia Duniani kwa kuyatengeneza masanamu hayo, hata kama yamefanywa kwa ajili ya kitu kingine badala ya ibada. Hasa kwa vile Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema: “Kiyama hakitafika mpaka watakapo kwenda wanawake vikongwe kutoka katika kabila la Daws kuabudu sanamu lijulikanalo kwa jina la-Dhul-Khilas. Lilikuwa ni sanamu ambalo liliabudiwa na kabila hilo kabla ya Uislamu[1].

5 Mtume rehma na Amani zimshukie alipowatajia uharamu wa kuuza na kutumia mizoga, Maswahaba walimuuliza kuhusu kutumia mafuta ya mzoga na kujipakaa kama matumizi mengine badala ya kula; Je, inaruhusiwa kuitumia kutia doa meli, kupaka rangi ngozi, na kuiweka kwenye taa kwa ajili ya kuangaza? Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amewakataza na akawaambia kuwa ni haramu na wala haijuzu.

Badala yake, walimuuliza kuhusu kufaidika na mafuta ya wanyama waliokufa na kuyauza, wakifikiri kwamba wao ni kama punda mji. Ambapo Mtume, Rehema na Amani zimshukie, alikataza kukila, lakini aliruhusu kukiuza, kukipanda, na kadhalika. Basi, yeye, Rehema na amani ziwe juu yake, akawabainishia kuwa jambo hilo lilikuwa tofauti. Nyama iliyokufa ni najisi, na kwa hivyo hairuhusiwi kuila wala kufaidika nayo, na ndio maana imeharamishwa kuiuza pia.

6 Kisha Mtume rehma na Amani zimshukie akawaombea dua mbaya Mayahudi; Waliichezea shere sheria ya Mwenyezi Mungu alipowakataza kula mzoga na mafuta, kutumia na kuuza mafuta, kama Mwenyezi Mungu alivyosema: “Na wale walio fuata dini ya Kiyahudi tumewaharimishia kila mwenye kucha. Na katika ng’ombe na kondoo na mbuzi tumewaharimishia Mafuta yao” [Al-An’am: 146]. Basi wao wakayayeyusha mafuta, wakayauza, na wakala thamani yake.

1 Imepokewa na Ahmad (5723) na Ibn Majah (3314).

Mafunzo

1. Ni haramu kwa Muislamu kuuza pombe, Iwe kumuuzia Muislamu au kafiri; Thamani yake ni haramu kwa Waislamu.

2. Uislamu ulizingatia akili ya mwanadamu, ukamuelekeza kufikiri na kutafakari juu ya uumbaji wa Mwenyezi Mungu Mtukufu, na ukamwajibishia kutafuta elimu, na ukamkataza kunywa vileo na mfano wa hayo.

3. Uuzaji wa wanyama waliokufa ni pamoja na uuzaji wa wanyama wa kuchonga, na hairuhusiwi kwa mtu kununua au kuwauza.

4. Kama ilivyo haramu kwa Muislamu kula nyama ya nguruwe, basi ni haramu kwake kuiuza, sawa na kumuuzia Muislamu au kafiri; Kwa sababu ni kushirikiana katika dhambi na uchokozi.

5. Hairuhusiwi kuchukua na kutengeneza masanamu; Hili ni dhambi kubwa, na Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam amesema: “Watu walioadhibiwa vikali mbele ya Mwenyezi Mungu Siku ya Kiyama ni wapiga picha”[1].

6. Hadithi inaashiria ulazima wa kuwa makini ili mtu asije kuingia katika vyanzo vya shirki; Wakati wa Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam, mtu mmoja aliweka nadhiri ya kumchinja ngamia huko Buwanah – sehemu ya chini ya Makkah – hivyo akaja kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam. akisema: Nimeweka nadhiri ya kumchinja ngamia huko Buwanah, kwa hivyo Mtume akasema: “Je, kulikuwa na masanamu ya Jahiliyyah?” Wakasema: Hapana. Akasema Mtume: “Tekeleza Nadhiri yako, hakika haifai kutekeleza Nadhiri katika kumuasi Mwenyezi Mungu, wala katika asichokuwa nacho mwana wa Adamu.”[2].

7. Maswahaba, Mwenyezi Mungu awawie radhi, hawakuona haya kumuuliza Mtume, swallallahu alayhi wa sallam, kuhusu mafuta ya nyama iliyokufa, na hilo halikutokana na swali la kejeli wala la kupinga hukumu yake, lakini kwa sababu waliona faida inayotakiwa ambayo haikuhusiana na kula na kunywa, na mawazo yao kwamba katazo hilo lilihusiana na kula. Basi Haya isimzuie muulizaji kuuliza juu ya jambo fulani[3].

8. Kuhadaa sheria ya Mwenyezi Mungu hakutokani na asili ya waumini ambao Mwenyezi Mungu Mtukufu amesema juu yao: **“**Haiwi kauli ya Waumini wanapoitwa kwa Mwenyezi Mungu na Mtume wake ili ahukumu baina yao, ila ni kusema: Tumesikia, na tumetii! Na hao ndio wenye kufanikiwa” [An-Nur: 51], Bali ni miongoni mwa tabia mbaya za Mayahudi waliokasirikiwa. Hivyo chukua tahadhari usiwe katika wao.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (7116) na Muslim (2906).
2 Imepokewa na Al-Bukhari (5950) na Muslim (2109).
3 Imepokewa na Abu Daawuud (3313).

9 Mtume, amani iwe juu yake, Alionya dhidi ya kuwafuata Mayahudi katika upotovu wao wa sheria: “Usifanye waliyoyafanya Mayahudi, kwani wewe utahalalisha aliyoharamisha Mwenyezi Mungu kwa hila kidogo”[1].

10 Matokeo ya kuhadaa sheria ya Mwenyezi Mungu ni kwamba aliwageuza washika Sabato kuwa nyani walipokwepa katazo lake la kuwinda siku ya Sabato, hivyo wakatupa nyavu siku ya Ijumaa na kuziacha kwa ajili ya Sabato. Waache wanaodanganya waogope kwamba watapatwa na yale yale yaliyowapata.

1 Imepokewa na Ibn Battah Al-Akbari katika Kukanusha Al-Hil (uk. 47).